

Alzanno Gazarböl

IV

MAGNUS DEGERBØL

8. juli 1895 – 14. april 1977

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 10. november 1977

Af **Bent Christensen**

Magnus Degerbøl, der døde den 14/4 1977 i en alder af 81 år, var ekstraordinær professor i kvartærzoologi ved Københavns Universitet, d.v.s. som videnskabsmand placeret i det forskningsmiljø der beskæftiger sig med naturforholdenes udvikling fra istiderne og frem til vore dage.

Som zoolog var han 3. generation. Hans forgænger – forskningsmæssigt – var Herluf Winge, der igen videreførte det arbejde, som den navnkundige Japetus Steenstrup lagde grunden til. Meget kort fortalt fastslog Steenstrup i besvarelsen af en prisopgave udskrevet af Videnskabernes Selskab, at vi gennem de bevarede rester i vores moser kan aflæse tidlige tiders naturforhold. Da både geologer, botanikere, zoologer og arkæologer kunne bruge disse data, udviklede der sig efterhånden et helt specielt og meget frugtbart tværvideenskabeligt forskningsmiljø, som har givet Danmark en fremtrædende plads inden for denne videnskabsgren.

Steenstrup var altså igangsættereren også som zoolog. Hans mangeartede virksomhed gjorde imidlertid, at han kun gav os et fragmentarisk billede. Herluf Winge, derimod, var den omhyggelige museumsmand, der systematisk gennemgik det indkomne materiale, og gennem hans indsats blev hovedlinierne i den danske faunas udvikling siden istiden klarlagt. Da Degerbøl derfor i 1923 efterfulgte Winge, var hovedlinierne fastlagt, de

Magnus Anton Degerbøl f. 8/7 1895 Sjørring (F.: gårdejer Jens Hansen Jensen og Mette Sørensen); g. 1/7 1924 m. Ellen Marie Karberg Jürgensen f. 3/1 1896 Svendstrup (F.: proprietær Chr. K. J. og Marie Olsen). St. (n) Kolding 1913, cand. mag. 1922, dr. phil. 1933, amanuensis. v. Zool. Mus. 1924, mus.best. sst. 1943, professor og bestyrer af Univ. kvartærzool. lab. 1956–66. Nekrologer skrevet af eleven lektor mag. sc. Tove Hatting findes i Vid. Medd. fra Dansk Nat. For. Bd. 140 (1977) samt Københavns Universitets Årbog 1976–77. Her bringes yderligere biografiske data og en omtale af Degerbøls universitetskarriere.

»store opdagelser« var gjort, og man havde efterhånden fået så sikker en viden – d.v.s. gjort så mange fund – at man kunne gå over til det, der vel er næste fase i enhver videnskabsgræns udvikling, nemlig en mere detaljeret og dybtgående behandling af enkeltemner inden for området. Degerbøls disputats, som kom i 1933, kan netop ses som et arbejde, der betegner denne overgang.

Titlen er: *Danmarks Pattedyr i fortiden – I sammenligning med recente former. I. (Oversigt; Rovdyr (Carnivora))*.

At afhandlingen kaldes nummer 1 viser, at der er planlagt flere. Titlen er en slags programerklæring, og dette at man overhovedet kan foretage en sammenligning viser netop, at fundene nu er ret omfattende. Endda så righoldige at en enkelt gruppe pattedyr – rovdirene – kan bære en disputats. Karakteren af et overgangsværk ses deraf, at der som indledning gives en meget udførlig oversigt over pattedyrene i deres helhed baseret på litteraturen – en slags statusopgørelse. Det originale bidrag er en detaljeret fremlæggelse af subfossile rovdire, hvor de enkelte fund er målt på næsten alle leder og kanter. Dette repræsenterer en meget stor arbejdsindsats, og resultatet bliver en meget stor datamængde. Denne bruges til en sammenligning med de nulevende repræsentanter for de samme arter.

Degerbøls hovedtese var, at en sådan sammenligning kunne belyse problemerne omkring dannelsen af nye arter, et centralt evolutionært problem. Denne idé må vurderes ud fra sin samtid – genetikken f.eks. var på daværende tidspunkt slet ikke kommet i fodslag med evolutionsforskningen – den var endnu ikke moden hertil. Man havde to vigtige indicier på en stedfunden evolution. Dels det historiske gennem fossilfund – men det var et groft billede, og de enkelte fund var vidt adskilte i tid. Dels havde man et recent indicium i forekomsten af genetisk forskellige geografiske racer inden for samme art, og hypotesen var, at disse racer var opstået gennem gradvise genetiske ændringer fra oprindelig én population. Degerbøls idé var så at sige at dreje denne problematik 90 grader og se på disse processer tilbage i tiden. De subfossile fund er nemlig på éngang så unge, at vi kan gå ud fra, at de tilhører nulevende arter, og på den anden side ligger de så mange generationer tilbage, at selv den langsomme proces, som man formodede evolutionen var, kunne have efterladt sig spor. En original og god idé, og det var godt set, at vi her i landet gennem vore righoldige mosefund havde et helt enestående materiale til belysning af denne problematik.

Degerbøl drager den konklusion, at fire arter tidligere var større end

nu, én mindre, og hos tre arter kunne der ikke påvises forskelle. I diskussionen behandles udførligt de mulige klimatiske ændringer, der kan have forårsaget en gradvis aftagende størrelse af arterne op mod nutiden, medens det i nogen grad glemmes, at f.eks. de tre arter, der forblev konstante, immervæk var udsat for de samme ydre påvirkninger. Det er som om den ellers så nøgterne Degerbøl er blevet revet med af den spændende idé om fortidens storhed; men dette er han absolut ikke ene om.

Hvis man underkaster materialet en statistisk behandling, må man nogle steder konstatere, at hvor Degerbøl postulerer en forskel, er denne ikke signifikant. Det betyder naturligvis ikke, at Degerbøl ikke kan have ret, men har nok medført at arbejdet ikke har virket tilstrækkeligt overbevisende, den vigtige grundlæggende idé taget i betragtning.

Disputatsen var som nævnt nr. 1 i en serie af arbejder, hvor subfossile fund sammenlignes med recente arter. Disse afhandlinger udgør så afgjort tyngdepunktet i Degerbøls videnskabelige produktion. Det vil derfor være naturligt at fortsætte med en omtale af de senere arbejder, der har samme sigte som disputatsen, selv om vi derved springer i kronologien.

Det næste er et stort arbejde fra 1945 over de danske fund af bison; Johs. Iversen står for pollendateringen. Hovedproblemet er her det forhold, at den nulevende europæiske bison er en skovform, mens pollendigrammerne og andre dyrefund i samme lag fortæller os, at den subfossile bison levede i et steppemiljø fra tiden før skovens ankomst til Danmark. Da disse fund yderligere er forskellige fra de recente, rejser sig spørgsmålet om den subfossile bison er nærmere beslægtet med de nulevende end med en endnu ældre interglacial notorisk steppebison. Konklusionen er et nærmere slægtskab med de nulevende former. Fra 1951 foreligger et arbejde sammen med H. Krog over den europæiske sumpskildpadde, en art hvis nordgrænse nu ligger et godt stykke sydpå i Europa, og hvis tilstedeværelse indicerer, at vi i en periode tidligere har haft varmere somre end nu. Fra 1959 – ligeledes sammen med H. Krog – kan nævnes undersøgelsen over rensdyret i Danmark. Det zoologiske problem er her, at det recente rensdyr forekommer i forskellige økologiske racer – polar-, tundra- og skovren – og at der kun er små og få morfologiske forskelle mellem disse. Det kræver derfor stor dygtighed at kunne henføre de ofte ufuldstændige fund til den rette af disse former. Det vises, at der er tale om tundrarenen. Materialet er meget stort, over 200 stykker – de fleste afkastede gevire men også andre skeletdele, f.eks. det helt enestående komplette skelet fra Villestofte på Fyn. For alle afhandlingernes vedkom-

mende er der foretaget minutløse målinger, ligesom den botaniske medarbejder har klarlagt de tidsmæssige udstrækninger. For både bison og ren, som er meget tidlige indvandrere, konkluderes, at de forsvandt på grund af den stigende temperatur, altså af klimatiske årsager. Mennesket har formodentlig ikke spillet nogen større rolle. Det har det derimod på flere måder gjort i forbindelse med det eller de dyr, der behandles i den sidste af de afhandlinger, der hører til denne del af Degerbøls produktion, og som blev hans sidste offentliggjorte arbejde overhovedet, nemlig studierne over de subfossile fund af urokse og tamokse fra 1970. Her er den botaniske medarbejder B. Fredskild. Uroksten afløste bisonen som den store skedehornede i vor fauna og udgjorde i 8000 år vel vort fornemste jagtvildt, til sidst dog meget sjælden. Den blev formodentlig udryddet af mennesket for små 3000 år siden. Da uroksten jo er uddød, er det klart, at Degerbøl ikke her kan sammenligne recent og fossilt materiale. Til gengæld opstår et nyt problem gennem menneskets indførsel af tamkvæg, idet det tidligste tamkvæg og de seneste urokser tidsmæssigt overlapper hinanden, og da små urokser og store eksemplarer af tamkvæg yderligere overlapper i størrelse, kan identifikationen ofte være vanskelig. Arbejdet synes at give en god udredning af de eksisterende fund og desuden et interessant bidrag til belysning af tamkvægets udvikling.

Sammenfattende om disse arbejder, der repræsenterer Degerbøls hovedindsats som zoolog, kan siges at de i deres sigte repræsenterer en videreudvikling af kvartærzoologien som fag, og de omfattende målinger er et uvurderligt bidrag til belysningen af den subfossile pattedyrfauna. Det er disse arbejder, der har givet Degerbøl hans anseelse i internationale fagkredse. Han var f.eks. æresmedlem af the American Mammalogical Society.

Som afslutning på omtalen af denne del af Degerbøls produktion skal kort omtales en teoretisk betonet oversigtsartikel fra 1963 publiceret i *Journal of Animal Ecology*. Det der diskuteres her er – uden at selve ordet nævnes – det grundlæggende princip i de historiske naturvidenskaber, nemlig uniformitetsprincippet: dette, at de processer der finder sted nu, er de samme som fandt sted i tidligere perioder. Helt konkret: finder vi i et bestemt lag rester efter plantesamfund, der nu findes i polaregnene, så går vi ud fra, at de fossile planter i sin tid stillede samme krav til det omgivende miljø som de nulevende repræsentanter, og vi kan følgelig konkludere, at der rådede et arktisk klima, da dette lag i sin tid blev afsat. Degerbøl gør imidlertid opmærksom på, at der specielt for pattedyre-

nes vedkommende kan opstå komplikationer. Det kan illustreres f.eks. med bisonen. Går man ud fra de recente, vil man forvente at finde fossile bison i et skovmiljø – de tilhørte imidlertid den tidligere parktundra. Renen kan vise, hvad det er der hos pattedyr kan forårsage komplikationen. Det var her vigtigt at få fastslået, at de danske fund hidrørte fra tundrarenen og ikke fra den nordlige polarren eller den sydlige skovren, idet disse ville give klart forskellige udsagn om datidens klima. Forekomsten af sådanne morfologisk nærstående men med hensyn til kravene til det omgivende miljø helt forskellige økologiske racer kræver – siger Degerbøl – at materialet undersøges meget nøje for om muligt at fastslå den rette økologiske race. Kun hvis det lykkes, kan fundet fortælle os noget sikkert om naturforholdene på stedet. Man kan roligt sige, at Degerbøl gennem sine omhyggelige undersøgelser har levet op til de krav, som specielt hans dyr stiller.

Ser vi på Degerbøls oprindelige hovedtese – at en sammenligning af subfossilt og recent materiale hos samme art kan kaste lys over evolutionens væsen – må man sige, at resultaterne ikke ganske har indfriet forventningerne. Hovedproblemet har været for komplekst og fundene trods alt for ufuldstændige til at der har kunnet drages konklusioner af virkelig generel evolutionær interesse. Hertil kommer at der inden for genetikken – som da Degerbøl påbegyndte sine undersøgelser var uden betydning i denne forbindelse – nu er udviklet populationsgenetiske metoder, som muliggør detaljerede analyser af de evolutionære processer hos nulevende arter. Men stadig – bedømt ud fra sin samtid – var Degerbøls tese god, hans metodik er blot nu blevet overhalet af udviklingen inden for et beslægtet fag.

Det materiale, som Degerbøl benyttede i de nævnte zoologiske arbejder, er for største delen fremkommet ved kombinerede arkæologiske, botaniske og zoologiske udgravninger, og han bearbejdede de fundne dyreknogler fra flere sådanne udgravninger. Man kan nævne stenalderbopladserne ved Bundsø, Dyrholmen og Åmosen og de langt senere Trelleborgfund.

Ved behandlingen af dette materiale forblev Degerbøl zoologen, der sjældent berørte kulturhistoriske aspekter. En undtagelse er hans påvisning af, at stenalderdanskere på Dyrholmen praktiserede kannibalisme – men her er det også selve knoglematerialet, der taler sit barske sprog.

Vi har set, at Degerbøls hovedindsats er en række monografiske behandlinger af vildtlevende dyr, og vi ser, at han udnytter de forskellige bopladsfund på samme måde, nemlig til en detaljeret behandling af

menneskets husdyr. Han nåede dog kun at behandle hunden og tamkvæget. For hundens vedkommende påviser Degerbøl de ældste fund af tamhund (8–9000 år gamle) dels her i landet, dels ved Star Carr nær Cambridge. Hans konklusion er, at selve domestikationen ligger endnu længere tilbage, og han støtter denne antagelse således: (1) de tidligste fund er allerede tydeligt forskellige fra ulven (hvis denne opfattes som stamformen), (2) er sjakalen stamformen, har det krævet sin tid for denne tradition at spredes så langt bort fra sjakalens naturlige udbredelsesområde, (3) der var allerede på dette tidlige tidspunkt forskellige hunderacer, og udviklingen af disse må have taget sin tid. Hunden er altså ikke blot menneskets bedste, den er også dets ældste ven. For tamkvæget påvises en interessant udvikling i størrelse. De allerældste var ret store, så store at de kunne give komplikationer m.h.t. at adskille dem fra de samtidige uroksker; senere aftager størrelsen for at nå bunden i en periode fra jernalderen til vikingetiden; derefter sker igen en forøgelse. Problemet er iøvrigt meget komplekst, idet der synes at være forskelle fra egn til egn, ligesom indførelsen af nye driftsformer i landbruget har påvirket størrelsen. I afhandlingen om tamkvæget inddrages også resultater opnået af andre forskere, bl. a. præparator dr. phil. h.c. Ulrik Möhl. Ulrik Möhl har, gennem sin fremragende evne til at identificere knoglemateriale, i mere end en menneskealder været en uvurderlig støtte for Zoologisk Museums fagzoologer. Samtidigt hermed har han haft format til en selvstændig videnskabelig produktion, noget som Københavns Universitet har påskønnet gennem tildelingen af en æresdoktorgrad.

Ud over den danske fauna har Degerbøl beskæftiget sig både med Grønlands, Islands og Færøernes. De grønlandske undersøgelser er ret omfattende. Der er bearbejdelser af knoglefund fra nordbotomterne, som har givet interessante oplysninger om nordboens tilpasning til det stedlige miljø, og der er afhandlinger, der beskæftiger sig med den recente fauna og belyser problemer som moskusoksens og rensdyrets indvandringsveje. Degerbøls store interesse for Grønland kan bl. a. ses deraf, at han under krigen var medstifter af Nordisk Selskab for Arktisk Forskning og redaktør af selskabets tidsskrift *Acta Arctica*. Om den færøske pattedyrfauna foreligger et enkelt arbejde, men til gengæld bringes her nogle meget interessante resultater, der også vedrører det, der var hovedproblemet i undersøgelser over den subfossile danske fauna, nemlig ændringer af arten. Her vises at husmusen i løbet af de godt 500 år den har levet på Færøerne har udviklet en distinkt race, og at nordharen i løbet af knap 100 år ligeledes er blevet forskellig fra den norske population, hvor-

fra de oprindeligt indførte individer stammer. Disse resultater ses ofte citeret i den internationale litteratur og har deres store interesse, fordi vi ser en tydelig genetisk ændring og samtidig har en tidsfaktor, der giver os en idé om, hvor mange generationer der er hengået.

Den recente danske pattedyrfauna har Degerbøl behandlet i et mindre antal arbejder, hvoraf kan nævnes undersøgelsen over muldvarpens fremtrængen nordpå i Jylland i begyndelsen af dette århundrede. Hertil kommer en meget omfattende populærvidenskabelig produktion, selvfølgelig centreret omkring pattedyr i fortid og nutid, men også med generelle emner af evolutionær karakter, f.eks. en bog om menneskets udvikling, alt sammen skrevet klart og levende. Også hans mundtlige fremstilling, som studenterne lærte at kende gennem specialeforelæsninger, var klar og levende. En anden ting man erindrer med glæde var at Degerbøl til forelæsningen ofte medtog de sidst indkomne knoglefund. Det gav de studerende et spændende indblik i arbejdet på afdelingen og gav ofte anledning til en interessant snak, der absolut intet havde med dagens tekst at gøre.

Degerbøl gav som forsker sit fag en ny og for sin tid perspektivrig drejning. Han var en flittig forsker med en omfattende og meget forskelligartet videnskabelig produktion. Han var hertil en fremragende formidler af sit fag.

Jeg vil slutte med et Æret være hans minde.

Bibliografi

- 1923 – Description of a New Snake of the Genus *Glauconia* from Mendoza. Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 76: 113–114.
- Om Muldvarpens Fremtrængen i Vester-Hanherred. Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 76: 115–118.
- Et internationalt Selskab til Bevarelse af den europæiske Bison. Naturens Verden p. 470–472.
- 1924 – Muldvarpens Vandring gennem Skodborg og Vandfuld Herred. Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 78: 201–207.
- Nogle Iagttagelser over en Muldvarp i Fangenskab. Naturens Verden p. 172–186.
- Den sorte Rotte. Naturens Verden p. 31–34.

- 1925 – Bør der tilvejebringes en international Fredning af Moskusoksen? Naturens Verden p. 76–86.
Den amerikanske Ekspedition til Mongoliet. Naturens Verden p. 264–278.
- 1926 – Bibliographia Wingeiana. En Fortegnelse over Herluf Wings Arbejder. Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 82: 1–41.
- 1927 – Über prähistorische, dänische Hunde. Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 84: 17–65.
Do Moles (*Talpa europaea* L.) store up Worms? Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 84: 195–201.
Om Menneskets Oprindelse og Slægtskabsforhold. Naturens Verden p. 337–374.
- 1928 – Mindre Bidrag til Danmarks forhistoriske Dyreverden. I. Et Fragment af Bæver (*Castor fiber* L.) fra Bronzealderen. Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 86: 75–81.
Mindre Bidrag til Danmarks forhistoriske Dyreverden. II. Sind andere Haustiere als der Hund aus der älteren Steinzeit (Campignien) Dänemarks gefunden worden? Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 86: 83–91.
Dyreknoget i Langøfundet fra den ældre Stenalder. Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie. p. 174–184.
Människans ursprung och släktskapsförhållanden. Ymer, Tidskrift utgiven av Svenska sällskapet för anthropologi och geografi. p. 1–60.
- 1929 – Animal bones from the Norse Ruins at Gardar, Greenland. Meddelelser om Grønland 76: 183–192.
Nogle Jagttagelser over Skovmus i Fangenskab. Naturens Verden p. 163–180.
- 1930 – (M. Degerbøl & N. L. Nielsen) Biologiske Jagttagelser over og Maalinger af Hvidhvalen (*Delphinapterus leucas* (Pall.)) og dens Fostre. (Summary in English) Meddelelser om Grønland 77: 119–143.
Om 3 Tilfælde af dobbelte Stødtænder hos Hvalrossen (*Odobenus rosmarus* L.). Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 88: 287–292.
(M. Degerbøl & V. Nordmann) En fossil Kæbe af Isbjørn (*Ursus maritimus* L.) fra Danmark. (Summary in English) Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 88: 273–286.
Om Pattedyr-Faunaen inden for Københavns Bygrænse. Naturens Verden p. 385–413.

- 1931 – Animal Bones from the Sukkertoppen District. Meddelelser om Grønland 91: 134–137.
Om Tandskiftets Forløb hos københavnske Kommuneskolebørn, med Henblik paa Tandskiftet hos de øvrige Primater (Summary in English) Meddelelser om Danmarks Antropologi III. Bind, 2. Afd.: 237–327.
- 1932 – Et Fund af Steppe-Antilope (*Saiga tatarica* (Pall.)) i Danmark. (Summary in English) Meddelelser fra Dansk geologisk Forening 8: 175–184.
Blaahvalen (*Balaenoptera musculus* (L.)). En for Danmarks Fauna ny Pattedyrart. Naturens Verden p. 193–211.
- 1933 – Danmarks Pattedyr i Fortiden, i Sammenligning med recente Former, I. (Summary in English) Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 96: 357–641.
- 1934 – (M. Degerbøl & F. W. Bræstrup) The Geographical Variation of the Greenland Hares. Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 98: 197–206.
Animal Bones from the Norse Ruins at Brattahlid. Meddelelser om Grønland 88: 149–155.
Animal Teeth in a Necklace from a Woman's Grave at Kangerdlingsuaq. Meddelelser om Grønland Bd. 104 Nr. 9: 11–12.
- 1935 – Animal Bones from the Eskimo Settlement in Dødemandsbugten, Clavering Island. A Contribution to the Immigration History of Musk Ox and Reindeer in East Greenland. Meddelelser om Grønland Bd. 102 Nr. 1: 173–180.
Animal Bones from King Oscar Fjord Region in East Greenland. Meddelelser om Grønland Bd. 102 Nr. 2: 93–97.
Mammals. Part I. Systematic Notes. Report of the Fifth Thule Expedition 1921–24. Vol. II No. 4–5: 1–67.
(M. Degerbøl & U. Møhl-Hansen) Birds (Aves). The Scoresby Sound Committee's 2nd East Greenland Expedition in 1932 to King Christian IX's Land. Meddelelser om Grønland Bd. 104 Nr. 18: 1–30.
Vore Pattedyr i Fortiden (p. 3–72). Insektædere (p. 76–128). Flagermus (p. 129–159). Rovdyr, Systematisk Indledning (p. 160–168). Sæler, Almindelig Oversigt (p. 232–239). Ringsæl (p. 240–247). Gnavere, Almindelig Oversigt (p. 255–263). Vildkanin (p. 277–280). Skovmus og Halsbaandmus (p. 301–328). Brandmus og Dværghmus (p. 329–336). Studsmus (p. 337–361). Birkemus (p. 362–370). Gnavere, der muligvis kan træffes i Danmark (p. 383–386). Hovdyr, Almindelig Oversigt (p. 387–394). Hvaler (p. 418–456). I: A.L.V. Manniche: Danmarks Pattedyr.
- 1936 – On *Mus musculus spicilegus* Pet. in Denmark. Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 99: 233–238.

- Bones from Julianehaab District. *Meddelelser om Grønland* Bd. 118 Nr. 1: 131–133.
- The Former Eskimo Habitation in the Kangerdlungssuak District, East Greenland. *Meddelelser om Grønland* Bd. 104 Nr. 10: 1–48.
- Animal Remains from the West Settlement in Greenland with special Reference to Livestock. *Researches into Norse Culture in Greenland. Meddelelser om Grønland* Bd. 88 Nr. 3: 1–55.
- Nogle Bemærkninger om Grønlands Pattedyr i historisk Tid paa Grundlag af Knoglematerialet fra Affaldsdynger fra Nordbotid og eskimoiske Husruiner og Køkkenmøddinger. *Nordiska (19. skandinaviske) naturforskar-mötet i Helsingfors 1936*. p. 1–3.
- Næbdyr og Myrepindsvin. Pungdyr. Insektædere. Flagermus (p. 417–478). Primater (p. 669–700). I: *Den lille Brehm*.
- 1937 – A Contribution to the Investigation of the Fauna of the Blossville Coast, East Greenland, with special Reference to Zoogeography. *Meddelelser om Grønland* Bd. 104 Nr. 19: 1–36.
- 1938 – Skelettet af en Blaa-hval i Zoologisk Have i København. *Naturhistorisk Tidende*. p. 37–38.
- Om et Fund af Næsehorn fra Danmark. *Ibid.* p. 52–54.
- Om Fund af Kæmpehjort (*Cervus giganteus*) i Danmark. *Ibid.* p. 134–137.
- 1939 – The Field Mouse of Iceland, its Systematic Position (*Apodemus sylvaticus grandiculus* subsp. nov.) and Biology. Appendix to *The Zoology of Iceland* Vol. IV part 76: 39–51.
- Dyrekogler fra Bundsø, en yngre Stenalders Boplads paa Als. (Résumé en français) *Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie* p. 85–198.
- Halvgrindehvalen (*Grampus griseus* Cuv.) strandet i Danmark. En for Danmarks Fauna ny Pattedyrart. *Naturens Verden* p. 226–232.
- Om forekomst af Dværgmus (*Micromys minutus* Pall.) Nord for Limfjorden. *Flora og Fauna* p. 64–65.
- Nogle Bemærkninger om Husdyrene paa Island i Middelalderen. (Summary in English) I: *Forntida gárdar i Island* p. 261–268, 324–325.
- Dyrekogler fra en Stenalderboplads paa Ordrup Næs i Nordvestsjælland (Résumé en français). *Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie*.
- 1940 – Mammalia. *The Zoology of the Faroes* LXV. Vol. III, Part II: 1–132.
- Om kogler fra Havnelev-Strandegaardfundene (Résumé en français). I: *Th. Mathiassen: Havnelev-Strandegaard. Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie* p. 16–17, 23.

- 1941 – Om Kannibalisme i Danmarks Stenalder. Dyr i Natur og Museum. Aarbog for Universitetets Zoologiske Museum p. 25–43.
- Om Fund af subfossile Skaller af Østers i Øresund. Naturhistorisk Tidende Aargang 5: 84–87.
- The Osseus Material from Austmannadal and Tungmeralik, West Settlement, Greenland. Meddelelser om Grønland Bd. 89 Nr. 1: 345–354.
- 1942 – Et Knoglemateriale fra Dyrholm-bopladsen, en ældre Stenalderkøkkenmødding (Mit deutscher Zusammenfassung). Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab Arkæologisk-kunsthistoriske Skrifter Bind 1 Nr. 1: 79–135.
- Om Parringen og Parringskampe hos Pindsvinet (*Erinaceus europæus* L.). Flora og Fauna p. 73–76.
- (M. Degerbøl & J. Iversen) On a Find of a Sheat-Fish (*Silurus glanis* L.) from the Ancylus Period in Denmark. Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 105: 435–446.
- Nogle Træk af Biologi-undervisningen i Gymnasiet. Meddelelser fra Østersøgades Gymnasium p. 33–35.
- 1943 – Om Dyrelivet i Aamosen ved Undløse paa Sjælland i Stenalderen. (Résumé en français) Nordiske Fortidsminder III. Bind 3. Hefte p. 165–204.
- Pairing and Pairing Fights of the Hedgehog (*Erinaceus europæus* L.). Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 106: 427–430.
- (M. Degerbøl & U. Møhl-Hansen) Remarks on the Breeding, Conditions, and Moulting of the Collared Lemming (*Dicrostonyx*). Meddelelser om Grønland Bd. 131 Nr. 11: 1–40.
- Animal Bones from Inland Farms in the East-Settlement. Meddelelser om Grønland Bd. 90: 113–119.
- Hvidsiden eller Hvidskævingen (*Lagenorhynchus acutus* Gray) i danske Farvande. Naturens Verden p. 164–174.
- Færøernes Landpattedyr (Insulation og Racedannelse). Naturens Verden p. 20–42.
- Vort ældste Husdyr, Hunden – og dens Skæbne i Danmark. Dyr i Natur og Museum. Aarbog for Universitetets Zoologiske Museum p. 11–36.
- 1944 – Om Dyrekogler i et fynsk Offerfund. I: E. Albrechtsen: Et fynsk Offerfund fra den ældre romerske Jernalder. Fynske Aarbøger p. 261–262.
- Om Tamsvinets Afstamning og dets Forekomst i de forhistoriske Tider i Danmark. Svinet. Haandbog i Svineavl p. 9–25.

- 1945 – (M. Degerbøl & J. Iversen) The Bison in Denmark. A Zoological and Geological Investigation of the Finds in Danish Pleistocene Deposits. Danmarks Geologiske Undersøgelse II. Række Nr. 73. Zoological part p. 1–32.
P. V. Lund og hans Udforskning af Brasiliens forhistoriske Dyreverden. Dyr i Natur og Museum. Aarboeg for Universitetets Zoologiske Museum p. 111–134.
Subfossile Fisk fra Kvartærtiden i Danmark (Summary in English). Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 108: 103–160.
Mallen i Danmark. Naturens Verden p. 1–10.
- 1946 – Dyreknoget fra Borggraven ved Søborg Slot. Træk af Husdyrholdet i Middelalderen. Fra det gamle Gilleleje p. 77–88.
Dyreknoget fra en sen-glacial Boplads ved Bromme. I: Th. Mathiassen: En sen-glacial Boplads ved Bromme. Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie p. 137–142.
Om Dyreknoget fra en ældre Stenalder-Boplads ved Vedbæk. I: Th. Mathiassen: En Boplads fra Ældre Stenalder ved Vedbæk Boldbaner. Sølle-rødbogen p. 32–33.
- 1947 – Jagten i forhistorisk Tid (p. 9–52). Haarvildtet (p. 117–155). I: Den danske Jagt i Fortid og Nutid.
Dyrelivet. Landet mod Nordvest – Thy og Vester Han Herred II: 19–38.
C. M. Steenberg. 24. November 1882 – 1. Februar 1946. Vidensk. Meddr dansk naturh. Foren. 109: 5–10.
- 1948 – Dyreknoget fra Vikingeborgen Trelleborg (Summary in English). Nordiske Fortidsminder IV. Bind I. Hefte p. 241–264.
- 1949 – Pattedyr, Insektædere, Flagermus, Gnavere. Vort Lands Dyreliv. I: 11–82.
Mellem sorte Dinkaer og hvide Næsehorn. (Gyldendal) 195 p.
- 1950 – Subfossil Occurrence (p. 5–8). Mammalia (p. 134–150). List of Danish Vertebrates.
Marsvin, delfiner m. m. Frivagten 44: 23–27.
- 1951 – (M. Degerbøl & H. Krog) Den europæiske Sumpskildpadde (*Emys orbicularis* L.) i Danmark. En zoologisk og geologisk undersøgelse af danske postglaciale fund og deres betydning for bedømmelsen af temperaturforholdene i forhistorisk tid (Summary in English). Danmarks Geologiske Undersøgelse II. Række. Nr. 78 p. 1–62, 91–104.

Knoglematerialet fra en ny udgravning i Vistehulen i Norge (Summary in English). I: H. E. Lund: Fangst-Bopladsen i Vistehulen. Stavanger Museum p. 52-84, 125-129, 140-142.

- 1952 – Recent Discoveries of Remains of Mammals from Glacial Deposits in Denmark. *Dicororhinus kirchbergensis* (Jäger), New to the Fauna of Denmark; *Megaloceros giganteus* (Blumenbach) and *Bison priscus* (H. v. Meyer). Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab Biologiske Skrifter, bind 6, nr. 8: 1-26.
- Dyrekogler fra Ørnekul paa Nekselø (Summary in English). I: C. J. Becker: Ørnekul paa Nekselø. Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie p. 89-90, 99.
- 1953 – Campbelløen, søelefanernes og albatrossernes ø. Galatheas jordomsejling p. 251-264.
- Dyrekogler fra Selbjerg Boplads, Øland, Limfjorden. (Summary in English). I: O. Marseen: Fangstfolk på Selbjerg. Kuml. Årbog for Jysk Arkæologisk Selskab p. 113-115.
- Th. Mortensen. 22. februar 1868-3. april 1952. Oversigt over Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Virksomhed p. 59-68.
- 1954 – Adolf S. Jensen. 23. maj 1866-29. august 1953: Oversigt over Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Virksomhed p. 87-95.
- Fra abe til menneske (Reitzel) 91 p.
- 1956 – Har der levet mennesker i interglaciertid i Danmark? *Naturhistorisk Tidende* 20: 74-76.
- 1957 – The Extinct Reindeer of East-Greenland, *Rangifer tarandus eogroenlandicus*, subsp. nov. Compared with Reindeer from other Arctic Regions. *Acta Arctica* X: 1-57.
- Det uddøde østgrønlandske rensdyr. Grønland, januar 1957: 11-21.
- Über die spätglazialen Säugetiere Dänemarks mit besonderer Berücksichtigung des Rentiers (*Rangifer tarandus*). Inqua V Congrès international. Madrid-Barcelona p. 46-47.
- Från apa till människa. Stockholm. 134 p.
- Nogle bemærkninger om heste og hunde i Ladbykibet (Summary in English). *Nordiske Fortidsminder* VI. Bind 1. Hefte: 115-119.
- 1959 – On Post-Glacial Subspecific Differentiation in Danish Vertebrates. XVth International Congress of Zoology, Sect. II, Paper 35: 152-154.

- (M. Degerbøl & H. Krog) The Reindeer (*Rangifer tarandus* L.) in Denmark. Zoological and Geological Investigations of Discoveries in Danish Pleistocene Deposits. Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab. Biologiske Skrifter. Bind 10 Nr. 4. Zoological part p. 1–106.
- 1961 – On a find of a Preboreal domestic dog (*Canis familiaris* L.) from Star Carr, Yorkshire, with remarks on other Mesolithic dogs. Proceedings of the Prehistoric Society XXVII: 35–55.
- 1962 – Ur und Hausrind. Zeitschrift für Tierzucht und Züchtungsbiologie Band 76, Heft 2/3: 243–251.
Der Hund, das älteste Haustier Dänemarks, mit Bemerkungen über mesolithische Hunde. Zeitschrift für Tierzucht und Züchtungsbiologie Band 76, Heft 2/3: 334–341.
Husdyr og mennesker. Søndagsuniversitetet bind 27, 87 p.
- 1963 – Prehistoric Cattle in Denmark and Adjacent Areas. Occasional Paper No. 18 of the Royal Anthropological Institute p. 69–79.
De første mennesker for en million år siden. I: Tværsnit af jordens og menneskehedens historie. Søndagsuniversitetet bind 40 p. 54–71.
- 1964 – Some Remarks on Late- and Post-Glacial Vertebrate Fauna and its Ecological Relations in Northern Europe. British Ecological Society Jubilee Symposium. p. 71–85.
- 1967 – Dogs from the Iron Age (c. A.D. 950–1000) in Zambia with Remarks on Dogs from Primitive Cultures. Iron Age Cultures in Zambia I: 198–207.
- 1970 – (M. Degerbøl & B. Fredskild) The Urus (*Bos primigenius* Bojanus) and Neolithic Domesticated Cattle (*Bos taurus domesticus* Linné) in Denmark. With a Revision of Bos-Remains from the Kitchen Middens. Zoological and Palynological Investigations. Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab Biologiske Skrifter Bind 17 Nr. 1. Zoological part p. 5–177.
- In press – Om et cranium af ulv (*Canis lupus* L.) fra en nordboboplads (Nipaitsoq) i Godthåbsfjorden, Vestgrønland.
The extinct Polar wolves of Greenland, with special reference to the wolves from North-east Greenland.